

Испитиване су четири области:

1. Препознавање облика понашања који представљају кривично дело

Ученици су имали задатак да одговоре на питање отвореног типа "Која су најчешћа кривична дела малолетника?" Одговори се знатно разликују по томе што пре радионице као кривична дела деца наводе само убиства, крађе и провале. Вршњачко насиље, туче, недозвољено фотографисање, лажне дојаве о постављеним бомбама, препознају као кривично дело тек након одржане радионице.

2. Свест о кривичној одговорности малолетника

Питање: "Да ли је малолетно лице одговорно за кривично дело које изврши?" Од три понуђена одговора бира се један тачан. Значајност разлика између првог и другог испитивања проверена је Х2 тестом и пронађене су статистички значајне разлике на нивоу 0,1 и 0,05, јер пре одржане радионице велики број ученика није био свестан кривичне одговорности малолетника и сматра да ће, ако малолетник учини кривично дело, бити одговорни само његови родитељи.

3. Познавање установа које се баве малолетним извршиоцима кривичних дела

Питање отвореног типа "Осим полиције, које се још државне институције укључују у рад са малолетницима који изврше кривична дела?" Добијене су статистички значајне разлике између резултата првог и другог теста, на нивоу 0,1 и 0,05. Ученицима није било познато да ће се укључити тужилаштво, суд, центар за социјални рад. Током разговора многи су изнели своје очекивање да ће се све завршити критиком одраслих или укором у школи, није им био познат ток судског поступка са малолетницима. Недовољна информисаност и непознавање процедура и поступака често води у криминал.

4. Познавање васпитних мера и санкција за малолетнике

Питање отвореног типа: "Које казне и мере суд може изрећи малолетницима који су извршили кривично дело? Пре радионице одговори су били "Затвор" и "Дом", на излазном тесту уписали су бројне васпитне мере и санкције са којима су упознати: укор, посебне обавезе, појачан надзор...

Квалитативне индикаторе представљају:

- понашање ученика током радионице, активно учење, заинтересованост, спонтано постављање питања;
- утисци родитеља;
- утисци наставника, школских педагога и психолога.

Наставници, педагози и психолози у школама, али и родитељи ученика укључених на радионице, процењују да су овакве активности изузетно корисне. Из тог разлога много је позива да се радионице одрже у још неким одељењима која нису била претходно планирана.

Посебан бенефит који и није био предвиђен је унапређење комуникације између Центра за социјални рад и школа обухваћених пројектним активностима, што омогућава бољу сарадњу и већу ефикасност у пружању услуга корисницима. Важно је истаћи да је уследило интересовање педагошко - психолошких служби из још неколико основних и средњих школа да се сличне активности у наредном периоду реализују и код њих.

Резултати показују да је само једном радионицом могуће информисати ученике и повећати њихову свест о кривичној одговорности, што у превенцији агресивног понашања младих представља први значајан корак.

Крајњи циљ је, свакако смањење броја малолетних починилаца кривичних дела, али то је нешто што ће бити видљиво у наредном периоду и што није мерљиво одмах.

Планирано је да се настави са започетим активностима и да превентивни рад у свим школама постаје део заједничке акције стручњака из различитих институција.

Нада Кузмановић Томушиловић, педагог

Зорица Девић, психолог

Центар за социјални рад „Солидарност“ Панчево

ресурс

под именом „време“

У Центру за социјални рад општине Стара Пазова, одржана едукација без провере знања

Латинска пословица каже: „Своје време морате ценити пре свега Ви, па ће то чинити и други“

Полазећи од претпоставке да је управљање временом битно у свакодневном раду и успешном функционисању и да представља битан ресурс, одлучила сам се да овој теми посветим пажњу и обрадим је са аспекта важности за нас, стручне раднике у центрима за социјални рад.

Једно од полазних питања било ми је, да ли довољно поштујемо вредан ресурс под именом "време", да ли време често расипамо на недовољно важне ствари, како квалитетно искористити време током дана и како да нам остане "довољно времена за ..."

Шта заправо значи управљање временом?

Управљати временом је способност да се постави и оствари циљ у одређеном временском периоду и успостави систем управљања сопственим, али и туђим временом. То је и комбинација техника и вештина које су потребне да би се достигао циљ у одређеном временском периоду уз рационално коришћење времена.

Управљање временом је важно јер нам помаже у организовању послова и обавеза и олакшава планирање на дневном, недељном, месечном нивоу. Помаже нам код одређивања циљева и приоритета у раду, доприноси смањењу стреса и притиска и утиче на растерећење и опуштање у раду.

Добро управљање временом доприноси и ефикаснијем обављању послова и бољој комуникацији између колега, са супервизором, руководиоцем... а доприноси и подизању нивоа самопоштовања и самопоуздања.

Едукација без провере знања, на тему „Значај и улога управљања временом у раду водитеља случаја и супервизора у центру за социјални рад“, одобрена је од стране Коморе социјалне заштите под бр. 5507-17/2017-2. У организацији супервизорке у служби за одрасле и старе, социјалне раднице Дајане Костић, едукација је успешно реализована у уторак 28. 02. 2017. године у просторијама Клуба за дневни боравак у Старој Пазови.

Учесници едукације су истакли да им је тема везана за управљање временом, планирање и утврђивање циљева и приоритета у раду, веома занимљива и корисна за обављање послова, али и у свакодневном животу. Такође су се сложили и посебно истакли да су им веома користиле вежбе и размена мишљења по групама, као и да су резултати-продукти рада у групи, применљиви у пракси.

Оно што потписницу ових редова посебно радује јесте да је комуникација током трајања едукације била јасна и отворена, да је владала пријатна и добра атмосфера и интеракција у групи, да су ефекти едукације вишеструко повољни по запослене, као и да је осим садржаја едукације похваљен и начин вођења едукације и презентовања од стране едукаторке.

Такође, истакла бих као посебну вредност, чињеницу да је добра атмосфера и успешност и ефекти реализоване едукације, подстакло и друге стручне раднице у Центру да своја знања и вештине представе другима и одваже се да припреме и реализују нове едукације и трибине, на добробит својих колега у Центру али и шире.

Дајана Костић

ЦСР Стара Пазова

породични смештај

одраслих и старих

Центар за социјални рад у Старој Пазови, вероватно као и већина других центара, последњих година се суочава са проблемима везаним за збрињавање категорије одраслих и старих корисника, како услед ограничености капацитета постојећих установа, тако и због година живота и специфичних тешкоћа које ови корисници имају у свом функционисању и задовољењу потреба.

Суочени са потребом да се корисницима најчешће у кратком временском року, понекада и хитно, обезбеди адекватно збрињавање и ситуацијом да су смештајни капацитети у прихватиштим и домовима попуњени, у складу са расположивим ресурсима, стручни радници у служби за одрасле и старе у нашем Центру, били су принуђени да траже решења која би задовољила потребе корисника у вези смештаја. Стога су уложени додатни напори на популаризацији породичног смештаја за одрасле, путем медија и афирмативних разговора са заинтересованим појединцима и породицама.

Резултат ових активности био је да се Центру обратило неколико заинтересованих породица и да су након спроведеног стручног поступка реализовани смештаји одраслих и старих у другој породици.

Током 2016. године повећан је укупан број корисника услуге. Актуелно 13 одраслих/старих корисника користи услугу смештаја у другој породици у 11 породица, које ову услугу пружају. Још две породице процењене су као подобне за пружање услуге, али тренутно немају кориснике на смештају.

Постојање породица које су спремне да пруже услугу ургентног или редовног породичног смештаја, омогућава да се корисник адекватно збрине у кратком року и на најмање рестриктиван начин.

Сведоци смо да у савременој пракси у социјалном раду, недостају нормативни акти који регулишу породични смештај одраслих и старих лица. Стога се, најчешће, приликом смештаја ове категорије корисника у другу породицу, у пракси примењују прописи којима се регулише породични смештај деце или процедуре које се односе на процену подобности за вршење старатељске дужности.

Закон о социјалној заштити у члану 49. дефинише између осталог, врсте породичног смештаја: стандардни и ургентни, а чл. 50 регулише ко могу бити пружаоци услуге породичног смештаја.

Породични закон у свом чл. 117 предвиђа да хранитељ мора имати лична својства на основу којих се може закључити да ће се старати о детету у његовом најбољем интересу.

Аналогом применом овог члана, пружалац услуге породичног смештаја одраслим и старијим лицима, такође мора имати лична својства на основу којих се може закључити да ће се старати о кориснику у његовом најбољем интересу.

Имајући у виду потребу за развијањем породичног смештаја за одрасле и старе, али и потешкоће са којима се суочавају професионалци у центрима за социјални рад, Центар за породични смештај и усвојење / ЦПСУ/у Новом Саду, почетком 2017. године отпочео је са поступком израде Програма обуке који је намењен пружаоцима услуге породичног смештаја одраслих и старих.

Тим поводом, ЦПСУ је организовао радни састанак са представницима центара за социјални рад који пружају ову врсту услуге. Састанку су присуствовали представници ЦСР Србобран, Стара Пазова, Врбас, Житиште, Нови Сад, Зрењанин, Беочин и Инђија.

Циљ састанка био је да се свеобухватно сагледају потребе пружалаца и корисника услуге, као и да се кроз интерактивни рад размене досадашња искуства стечена у овом пољу рада.

Ово је била и прилика да своја искуства на развоју породичног смештаја одраслих и старих представе центри из Србобрана и Старе Пазове, као и да се представи Модел програма обуке пружаоцима услуге породичног смештаја одраслих који су сачиниле стручне раднице ЦПСУ.

Породични смештај одраслих и старих је важан пре свега јер корисник не иде из окружења на које је навикао и остаје у оквиру породице. Осим тога, корисник остварује специфичну подршку и задовољење својих потреба у мање рестриктивном окружењу, адекватно је збринут и задовољава своје потребе у познатој средини, функционише у оквиру породичне организације, окружује га породична атмосфера, а задржава и активну улогу у својој локалној заједници.

Да би се услуга породичног смештаја за одрасле развијала у жељеном правцу и обиму, неопходно је да се ова област најпре нормативно уреди, да се усвоје једноставне и применљиве процедуре у поступању, да се обезбеде недостајуће стручне обуке за пружаоце услуга и професионалце у центрима и омогући запошљавање стручних радника у центрима, као и да се обезбеде извори финансирања односно неопходна материјална средства за реализацију услуге и развој потребних ресурса у локалним заједницама као подршка услузи.

Промоција услуге породични смештај одраслих и старих, захтева организовану и добро осмишљену друштвену акцију у циљу афирмације и популаризације услуге. Представљање модела програма обуке који је намењен пружаоцима услуге породичног смештаја одраслих и старих и размена искустава на недавно одржаном састанку у Сремској Каменици, представља добар почетак... надамо се не само то.

Дајана Костић

ЦСР Стара Пазова

